

ALEKSANDER GRZEGORZ GŁAZEK – THE CREATOR OF THE MODERN SYSTEM OF FORENSIC SCIENCES IN POLAND

Józef Krzysztof GIEROWSKI^{1, 2}

¹*Department of Forensic Psychology, Institute of Forensic Research, Kraków, Poland*

²*Faculty of Psychiatry, Collegium Medicum of Jagiellonian University, Kraków, Poland*

Abstract

The author describes the life and career of Aleksander Grzegorz Głazek, Director of the Institute of Forensic Research in Kraków from 1991–2009. He transformed the IFR into a modern institution, carrying out expert examinations and research in accordance with international standards and defining directions of development of forensic sciences not only in Poland, but also in the world. He contributed greatly to the development of ENFSI, being the Chairman of the European Association of Forensic Sciences (EAFS) in 1998–2000, a member of the Committee of the European Association of Forensic Sciences (2001–2003), and then, from 2006 until his death, a member of the Board of the European Network of Forensic Science Institutes.

Key words

Aleksander Grzegorz Głazek; Institute of Forensic Research in Kraków; ENFSI; History of forensic sciences.

Received 13 January 2010; accepted 19 February 2010

Aleksander Grzegorz Głazek, the longstanding Director of the Institute of Forensic Research in Kraków and the initiator and creator of the modern theory and practice of forensic sciences in Poland died on 6 March 2009 after a serious illness.

He was born on 25 April 1955 in Kraków, into a typical Polish intelligentsia family with traditions of patriotism and service to the community. He was the only child of Andrzej and Gabriela (nee Florek), long-term employees of Forest (Las) Cooperative, a company which for many persons who had suffered terrible wartime experiences constituted a place of relative calm and neutrality in post-war Poland. According to family legend, Grzegorz's father (Aleksander Głazek used his second name) was rendered speechless by the beauty of his future wife – and then having recovered his composure informed her that he had to marry her! And so it came to be not long afterwards. The Głazeks

were a very successful and loving couple until the premature death of Andrzej in 1972.

The fortunes of the Głazek family constitute an interesting chapter in the history of the Polish intelligentsia at the turn of the 19th and 20th centuries. On the one hand, an ethos of freedom and patriotism was cultivated, and on the other, *praca u podstaw* (education of the most deprived sections of society) was not avoided and various social activities and initiatives were engaged in. Grzegorz's great-grandfather, Jan Głazek, a citizen of Częstochowa, was appointed mayor of this city at the end of the 19th century and became known as a “first-class expert on all administrative regulations (...) a very good and able official” [10]. This talent was undoubtedly passed on from great-grandfather to great-grandson, for Aleksander Grzegorz, in the course of his long term tenure as Director of the Institute of Forensic Research displayed exceptional organisational, managerial and diplomatic abilities. One may add in

passing that he did not forget his Częstochowa roots and traditions, to which he sometimes referred, even during official functions, such as during the National Conference of Forensic Experts in Częstochowa in 2007.

His grandfather, Aleksander, after whom Aleksander Grzegorz was named, was a qualified engineer-forester. For several years before the war he managed a sawmill and a country house in Kamienica (a village located between Gorce and Beskid Sądecki mountains), in which Grzegorz's father, Andrzej (born 1926) was brought up.

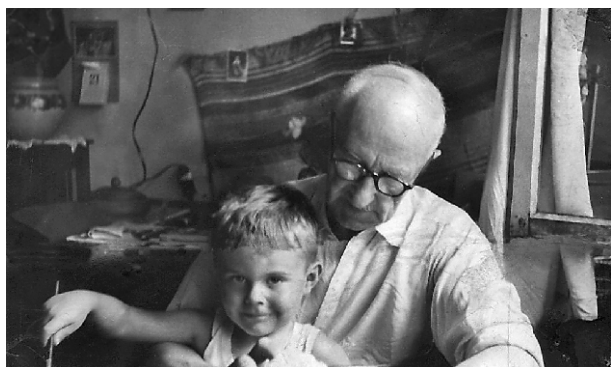

Fig. 1. Aleksander Grzegorz with his grandfather Aleksander in the flat on Sarego Street.

The outbreak of the war and the occupation period left a huge imprint on the fortunes of the family. The teenaged Andrzej became wholeheartedly engaged in opposition activities – similarly to many of the inhabitants of Gorce. This would later affect his education, career and life prospects in post-war Poland, where the communist authorities were not well disposed towards former AK (Home Army) members. Aleksander Grzegorz did not forget these patriotic traditions either, becoming involved in underground activities during the period of martial law in the 1980's and just afterwards. He published articles during this period in an illegal periodical titled *Opinia Krakowska* issued by the Confederation for an Independent Poland under his father's wartime pseudonym "Wir" (Whirl).

After the war, the Głazek family found itself in Kraków, living (together with grandfathers, aunts, uncles and their families) in a tenement on Sarego Street. It was not until the 1960's that they obtained an independent flat for themselves – a small apartment in Bronowice on Obopólna Street, occupied to this day by Aleksander's mother, Gabriela Głazek. From there, Grzegorz would go on hikes with his father to his beloved Gorce mountains, and it was there that he experienced his father's premature death (in 1972). His father left him at an age when such a loss is particularly painful, and the need to identify with attitudes, models

or values passed on by an adult man are difficult to replace or compensate for. A natural reaction was to strengthen ties with his mother, a person who in spite of traumatic experiences from the Bergen-Belsen concentration camp (she was imprisoned there towards the end of the war), knew how to support him and teach him how to be resourceful, independent and responsible. But perhaps, above all, she taught him how to set himself ambitious goals and standards, and also consistency and persistence in their realisation. The circumstances of the arrest of Gabriela and her deportation (together with her mother) to the camp constitute another important family story. Madly in love, the young partisan secretly carried her signed photograph with him. When he was arrested and the photograph was found on him, the gestapo deemed that she must be active in the resistance movement.

Grzegorz attended VII High School, and was interested in history. He devoted most of his free time to various scouting activities, being a member of the XV "Regle" Kraków Scouting Troop, where he quickly ascended through nearly all the ranks, becoming assistant scoutmaster and instructor at district scouting headquarters. These years in the life of Aleksander Grzegorz Głazek were a time when he developed and perfected his organisational talents, and also those abilities which are essential for cooperating with other people, for realising common aims and tasks with them, and for managing a large team.

In the years 1974–1979, he studied law at the Jagiellonian University. His choice was no doubt influenced by both his interest in history and his need to fulfil himself through various socio-organisational activities. Law opened up broad horizons for him and moreover, there was no need to make limiting specialisation choices too early. He was a talented – indeed, outstanding – student, which was unambiguously confirmed by the fact of his being awarded the prestigious *Primus Inter Pares* title (for the academic year 1977/78) by the Kraków academic establishment. He fulfilled his academic and social aspirations within the framework of the oldest student academic circle in Poland – The Jagiellonian University Law Students' Library Association. Just as he had in the scouting movement, he quickly advanced from being a rank-and-file member through manager of the Criminalistics Section to President of the Board. He was an active organiser of scientific camps, seminars and public speaking contests.

During his master's degree course, he attended classes run by Professor Tadeusz Hanausek, an eminent criminalist and penal law specialist. Under his supervision, he defended his master's thesis in 1979

titled “Forensic and Legal Aspects of the Natural Environment of Humans”. Aleksander Grzegorz Głazek’s student career path is very reminiscent of that of eminent scholars and academics – in particular, professors of various branches of law. However, Grzegorz’s choice broke with the usual scheme. Already as a student, fascinated by criminalistics and forensic sciences, he joined the Institute of Forensic Research in Kraków, in which a Section for Handwriting and Questioned Documents Examination was then being opened – one of the few in Poland. He was employed there as an assistant on 1 September 1978, even before he had finished his legal studies.

Fig. 2. On a scout camp in 1970.

He was assessed by his superiors at the Institute as being “an exceptionally able and intelligent employee, with high creativity and initiative”. He very quickly gained appropriate professional qualifications and in 1980 he was appointed an expert. His particular organisational abilities, which he had already demonstrated at the initial stage of creation of the Section, inclined the Director of the Institute, Professor Jan Markiewicz, to promote him in 1988 to Head of the Section, and from 1 January 1990 to the position of

Head of the Department of Criminalistics. In 1991, he also became the Assistant Director of the Institute, and he was also elected a member of the Scientific Board of the Institute of Forensic Research. He fulfilled the latter function for the next three terms. From the beginning of his work in the Institute, he developed a reputation not only as a competent expert, but also an excellent organiser of many scientific events and initiatives. Amongst his most important achievements in this field was organisation of the international “Criminalistic Traces” Symposium of Forensic Sciences (Popowo near Warsaw – May 1988). At that time it was the biggest scientific conference in Poland in the field of forensic sciences, drawing specialists in this field from 17 countries of Europe, America and Asia. The organisational and scientific level of the Symposium was very highly rated by its international participants – this was attested to by the publishing of the entirety of the scientific materials by Elsevier Scientific Publishers Ireland Ltd. in *Forensic Science International*. Aleksander Głazek was also an initiator and organiser of Autumn School of Empirical Handwriting Analysis, which was held annually in the years 1984–1991. Some of the fruits of these interdisciplinary meetings – bringing together handwriting analysts, psychologists, psychiatrists, linguists, paleographers and educationists interested in handwriting analysis – included: the undertaking of work on a dictionary of terms in the field of handwriting analysis, drawing up a catalogue of graphical and language features of handwriting and also periodical issuing of the bulletin *Scriptum*. At this point, it is also worth mentioning his participation in organisation of various scientific meetings linked with celebratory anniversary events of the Institute, of which the most important are: the round table conference “Forensic expert opinion – state and prospects” (1979), “Ethical and legal issues relating to obtaining and using comparative materials against the background of the need for a handwriting analysis opinion” (1985) and “Expert practice as a source of criminalistic knowledge” (1986).

It should be emphasised that already in his first years of work at the Institute of Forensic Research, Aleksander Głazek revealed unusually broad scientific interests, extending significantly beyond his specialisation. They encompassed theoretical questions relating to expert opinions, the issue of ecological threats, including legal protection of the environment and also environmental toxicology, the psychology of handwriting and issues relating to contemporary IT, automation and also computerisation of research processes. He was the co-author and initiator of the conception of computerisation of the Institute, enabling rapid access

to essential information for experts through a system of created data bases, analysis of these data, preparing expert opinions and carrying out current research works. His creativity, commitment and activeness in work for the Institute contributed to the development of its equipment and laboratory infrastructure in all fields represented at the Institute at that time: toxicology, criminalistics, psychology and road accidents.

The 1980s were a time of stormy socio-political changes in Poland, beginning with the creation of the first Solidarity trade union, through the traumatic experiences of martial law to the regaining of full national sovereignty and deep transformations encompassing the entirety of social and political life. His political activity in this period speaks for itself – Aleksander Głazek’s social and moral stance can only be assessed as unambiguously exemplary and faultless. And so, as early as September 1980, he formed the ISTU Solidarity Institute Commission (Komisja Zakładowa NSZZ Solidarność) at the Institute of Forensic Research, and until 1991 he was its chairperson and was also chosen as a member of the ISTU Solidarity National Coordinating Commission of Justice Administration Employees (Krajowa Komisja Koordynacyjna Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości NSZZ Solidarność). In the period of martial law, he published in the second circulation (*samizdat*); he was also an organiser of the first audition of Solidarity Radio (Radio Solidarność) in Kraków. It is difficult not to reflect at this point that he was systematically putting into practice the values and aims that his father, grandfather and great-grandfather had defined. A look at the history and fortunes of the Institute of Forensic Research shows that this tradition also ran deep at this establishment. In its short but undoubtedly stormy history, the Institute, its leaders and staff had insistently realised a policy of independence and patriotism, not allowing themselves to be used for political aims and tasks – be it by the German occupiers or the communist authorities of Poland. This prevailing ethos led staff of the Institute, for example, to secure documents relating to the Katyń massacre and evidence in case of the killing of Father Popiełuszko. These traditions always constituted for Aleksander Głazek an additional signpost or reference point, especially when difficult decisions had to be made. When he became Director, he cared about and cultivated these good traditions, drawing on them ably and making an effort to maintain continuity and consistency in the development of the Institute. He always remembered to commemorate all the anniversaries and jubilees, especially when it came to his predecessors: Doctor Jan Zygmunt Robel, Professor Jan Markiewicz and Professor Jan Sehn [2, 5, 8].

Aleksander Głazek’s faultless ethical and moral stance was recognised by the Kraków authorities directly after full independence was gained. By a special resolution of the City Council, he was appointed in 1990 as a non-Council member of the Rule of Law and Public Order Commission. He fulfilled this function in the years 1990–1994. His worthy underground and social activities in the eighties no doubt helped him in later years to gain membership of the elite Kraków Club (Klub Krakowski).

Fig. 3. During a meeting of the the Jagiellonian University Law Students’ Library Association.

The period of transformation opened up new possibilities and prospects for the Institute and its staff, which until recently would have been unimaginable. The beginning of the transformation period coincided with the retirement of the highly distinguished Director, Professor Jan Markiewicz and the announcement of a competition for the position of Director of the Institute, this time on decidedly more democratic and self-governing principles than in previous decades (when the Director was appointed). Aleksander Grzegorz Głazek entered the competition and won. The departing director was the main advocate of the then very young candidate. In an opinion issued on 30 July 1991, he justified his position thus: “the personal characteristics and high professional qualifications of Aleksander Głazek, LL.M., especially his excellent organisational talents, superb ability to manage a team, high creativity and initiative in seeking new solutions both in the field of organisation of work and research issues, exceptional commitment to professional work, fully predispose him – in my opinion – to independently direct a scientific institution”.

The year 1991 was a turning point in the life of Aleksander Głazek, opening up perspectives whose boundaries were difficult to estimate at that time. It should be emphasised at this point that the young director made use of the opportunities that had been pre-

sented in full – even exceeding expectations. He transformed the Institute of Forensic Research into an institute that was thoroughly modern, and sometimes even pioneering and innovative, realising its expert and research aims in a way that was concordant with world standards, and also determining directions of development of forensic sciences not only in Poland but also in the world.

Fig. 4. As an expert in the Section for Questioned Documents Examinations.

In attempting to assess the role that Aleksander Grzegorz Głazek played in the history of the Institute of Forensic Research (and from a slightly broader perspective – in the development of forensic sciences in Poland), it can be stated that from the very beginning of his term as Director of the Institute of Forensic Research he had a very concrete vision of what the forensic sciences are in essence, of their relationship with everyday expert witnessing practice, in what way and on what basis biological and social sciences should be applied in forensic expert practice, or what practical activities should be undertaken in order to develop and perfect the level and quality of services that experts provide for the justice system. This vision was a complex construct, taking into account various levels and directions of relations between science and the general level of knowledge and its practical application for the needs of the administration of justice. Aleksander Głazek ascribed an interdisciplinary character to the above relations, treated as a fundamental distinguishing feature or criterion of forensic sciences. In one of his last articles he wrote that this interdisciplinary character of the mentioned sciences manifests itself in the fact that they are not a direct part of the group of legal disciplines, but originate from the natural, technical and humanistic sciences. For they make use of their achievements and experiences, adapting them to serve legal disciplines with the aim of enabling realisation of

fundamental aims of the administration of justice. He emphasized, however, that taking into account the ongoing development of science, the modern justice system cannot effectively realise the tasks facing it without referring to specialist knowledge. Representatives of forensic sciences are constantly developing new research methods and procedures, which are creating ever greater possibilities of solving problems encountered in courts [7]. In the context of forensic science tasks defined in such a way, the possibility of mutual understanding by interested parties – specialists from various disciplines and representatives of the law – constitutes a significant issue in the opinion of Aleksander Głazek. For constant advances in science mean that specialised knowledge increasingly frequently leads to difficulties in assessment and even understanding of opinions of experts presented to courts. In order to improve mutual understanding between the parties, professional training of both experts – especially in the field of evidential law and theory of expert opinion – and practitioners of the administration of justice is essential. For the latter, fundamental knowledge in the field of forensic sciences is vital for correct assessment of evidence in the shape of expert opinions [1, 3].

The picture of the forensic sciences that emerged from Aleksander Głazek's numerous speeches and – unfortunately – significantly rarer publications, was holistic and systemic, taking into account both the theoretical and methodological status of forensic sciences and eminently practical issues relating to everyday expert opinion work, standards and research procedures applied by experts, needs of perfecting and developing them, continuous education and training of experts themselves and also lawyers and administration of justice officials. The role of the Director of the Institute thus boiled down to performing organisational and managerial functions and tasks and also various activities linked with initiating, realising and developing activity of a strictly scientific nature. In the latter case, it was mainly a question of monitoring current tendencies and directions of development of these disciplines, which could contribute to further development of forensic sciences and of facing new – hitherto not encountered – expert opinion challenges. What undoubtedly characterised Głazek was his broad knowledge and openness to all scientific innovations and novelties in terms of possibilities of using them in forensic expert practice. This knowledge significantly exceeded the boundaries of the legal education of the director and was an indication of his exceptional openness and readiness for everything which could be useful in the practical realisation of expert activities. Those who had the possibility of closer cooperation

with Aleksander Głazek were sometimes surprised and astounded when they found they could discuss complicated and difficult scientific problems with him as equals. It did not matter whether it was his specialist subject of criminalistics or issues relating to toxicology, genetics, anthropology, IT, speech and audio analysis, road accidents or psychology. The mentioned erudition of the director, often supported by intuition and feeling, relating to predicted directions of further development of forensic sciences, most often resulted in organisational decisions – the setting up of workshops and new departments. Examples include the Forensic Genetics or Forensic Information Technology Section. The motto which he adopted for the Institute – “Iustitia et Scientia” – clearly encapsulated its mission and fundamental statutory aims: working towards applying the achievements of all the sciences – which can contribute to the raising of standards in evidential proceedings – to the practice of the administration of justice. Aleksander Głazek was aware that this was only possible in the case of a harmonious development of expert experience on the one hand and so-called fundamental forensic sciences on the other. He also knew that the level of forensic opining is very varied in Poland, ranging from expert opinions – issued by certain individual experts from the so-called list – that often did not fulfil fundamental diagnostic and methodological requirements to professional specialist opinions meeting world standards issued by various scientific institutions with the Institute of Forensic Research at the forefront. It is worth emphasising here that by undertaking a series of important and valuable research initiatives at the Institute, he managed to create a formula reconciling every day forensic expert practice with strictly scientific research and work. He was aware of the role that opinions of forensic experts play in the process of establishing a given fact (sometimes an absolutely decisive role in solving a case) and the sometimes very serious results of erroneous opinions. He thus considered that it was important to develop a certain system of quality control of the competence of experts. This problem is recognised in many countries. It is worth noting that although a completely satisfactory solution is probably impossible, actions should be undertaken which would at least allow minimisation of problems resulting from a lack of appropriate competencies of experts. To this end, it was deemed necessary to develop certain standards of procedure, both of a general and a specialised nature – appropriate for specific disciplines within the forensic sciences, which may constitute guidelines for assessment of competencies of experts. Such attempts were also made in Poland, and their main initiator was

Fig. 5. With his predecessor, Professor Jan Markiewicz, Director of the Institute of Forensic Research.

Głazek himself. This idea had a practical outlet in the initiative to create the College of Forensic Sciences (Kolegium Nauk Sądowych) in 1994. It was supported by a broad group of representatives of scientific societies, including the Polish Humanist Association, the Polish Society of Forensic Medicine, Polish Psychiatric Association, Polish Psychological Association, university departments of criminalistics and departments of forensic medicine, departments of mechanical or automotive engineering at universities of technology, and also by police laboratories and representatives of the Institute of Forensic Research. The College was supposed to constitute a forum for exchange of experiences and central registration of specialists of various disciplines of science serving the administration of justice on an every day basis with their knowledge. Its aims were to include: drawing up uniform standards of examination, procedures and qualification requirements aiming at ensuring the highest quality, and at the same time correctness and reliability of performed examinations and issued opinions. Unfortunately this undertaking only met with passing interest and support on the part of authorities of the administration of justice. Due to a lack of an appropriate legal framework sanctioning the undertaking of activities to improve the level of expert opining, the intended aims could not be realised [1, 7].

Problems with creating an institution to deal with the above dilemmas facing the forensic sciences in Po-

land, and also the increasingly numerous international contacts of IFR staff with various international institutions dealing with promotion and development of the forensic sciences, inclined Director Głazek to undertake cooperation with ENFSI – the European Network of Forensic Science Institutes, which was founded in 1995. Its fundamental aim is to ensure optimal conditions of development of research and also effective propagation of forensic sciences in the whole of Europe, which requires establishing and maintaining professional relations with other organisations of a similar profile of activities and also propagating principles of good laboratory practice and international standards amongst all member laboratories, thus ensuring high quality of research and competence of persons carrying it out. The general aims of ENFSI were thus very close to those behind the mentioned initiative of setting up the College of Forensic Sciences in Poland. It should be emphasized that underlying the whole initiative was the assumption that wherever forensic sciences are applied, they must be applied competently – and a similar level of competence should apply to all. The creators of ENFSI also hold the correct view that competencies encompass, on the one hand, knowledge and the ability to apply it and, on the other, the behaviour and attitudes of experts. The developed standards, according to the authors, can be applied to forensic opinions relating to all disciplines. For the Institute of Forensic Research, and Director Głazek in particular, the conference in Lausanne in 1997 was a landmark, for this was when the Institute of Forensic Research became a full member of ENFSI. A year later, in recognition of his professionalism and activity, Aleksander Głazek was elected Chairman of European Academy of Forensic Sciences (EAFS) for the period 1998–2000, a kind of scientific council constituting an advisory body to ENFSI, defining its future directions of development and activity. On his initiative, not long afterwards – in the year 2000 – an EAFS conference was held in Kraków. Over 800 people took part in it, not only from Europe, but also from Asia, Australia and the United States. From that time, the leading role of Aleksander Głazek and the Institute of Forensic Research in the development of forensic sciences was unquestioned. This was confirmed by the selection of the Director of the IFR as a member of the Committee of the European Academy of Forensic Sciences (2001–2003), and then, from 2006, as a member of the Board of the European Network of Forensic Science Institutes (he fulfilled this function up until his death). The Institute of Forensic Research was the first Polish institution in the European Network, and Głazek, as a representative of the board of ENFSI in EAFS, or-

ganised many seminars and one-day meetings in Kraków, devoted to more detailed specialist problems. Today, the Institute of Forensic Research has its representatives in each of a dozen or so working groups functioning within the framework of ENFSI.

Fig. 6. With Professor Stanisław Waltoś during a promotion of a book published by IFR Publishers.

The European milieu of forensic experts fully appreciated the role of Aleksander Głazek in ENFSI structures. Jan De Kinder, Chairman elect of the Board of the European Network of Forensic Science Institutes, bid farewell to the Director at the Rakowicki Cemetery on 12 March 2009 thus: “I would like to apologise for not being able to speak Polish. My name is Jan De Kinder. I am the laboratory director of the Belgian Forensic Institute and as the Chairman designate of the European Network of Forensic Science Institutes, I would like to express our condolences at the death of Aleksander Głazek, board member of our organisation. Aleksander was one of the driving forces of our organisation. Although he didn’t speak English fluently, he was highly involved in the organisation and tried to create new ways of advancing the organisation of ENFSI. Within the Board of the organisation, we knew him as somebody who, even during his illness, had a critical mind with a positive baseline: trying to improve. Starting in 1997, he was for many years a member of the European Academy of Forensic Sciences Standing Committee, mostly as its President. As such, he was the organiser of the second European Academy of Forensic Science meeting in 2000. I was there as a forensic scientist who was amazed by the size and the quality of the conference. I still consider this meeting one of the highlights of my scientific career. As the board representative to the European Academy of Forensic Science Standing Committee, he organized a lot of scientific meetings, so-called One

Day One Issue Seminars. The hospitality and the organisation of all the meetings have become legendary. There was a general feeling within the ENFSI community: if it was organized in Kraków, it was guaranteed to be a good meeting. He set the bar very high for the future!

While most ENFSI members are scientists, his education as a lawyer provided variety in the discussions, where he was able to formulate strategic documents in an exact way. During the last two years, he tried to contribute as much as possible to the meetings, even when he could not travel so far and Gosia¹ replaced him at meetings. I still remember how much we enjoyed the warm sun at a meeting in Larnaca, Cyprus, where after a long day of work, we sat on the beach, watching the sun go down. Aleksander, ENFSI will not be the same any more without you. We will have to find ways to move on without your creative thinking and organisational skills. The whole ENFSI community feels sad about your going”.

Aleksander Głazek attached special significance to scientific cooperation. From the moment of assuming the position of Director, he attached enormous importance to developing international collaboration between IFR and similar institutes in Europe and around the world. He provided his staff with opportunities for placements and training abroad, motivated them and even demanded that they participate actively in international conferences, meetings and symposia. He ably exploited the possibilities afforded to young staff of the Institute by the Leonardo da Vinci project. Thus, thirty of them experienced broader training and internships. It should be noted here that opportunities for relations with and travel to foreign institutions were incomparably greater for IFR staff than for many renowned academic centres, which aroused not only surprise but also envy amongst young university staff. The mentioned contacts were cultivated by organising a series of international scientific conferences in various fields of forensic sciences in Kraków in the years 1994–2009.

And so, amongst other things, IFR was the host and organiser of the 8th and 14th European Conference of Psychology and Law (in 1998 and 2004), and in 1999 and 2007 of the VIII and XVI Conference of the European Association for Accident Research and Analysis (EVU). In 1999, the Institute organised the Congress of the International Association of Forensic Toxicologists (TIAFT), and in 2000 the mentioned II Meeting of the European Academy of Forensic Sciences (EAFS).

¹ Małgorzata Wojciechowska, manager of the Scientific Information Division IFR.

It would be difficult to talk about a comprehensive approach to developing and promoting forensic sciences without taking into account two important themes or areas of activity in which Director Głazek engaged: education and publishing. As Józef Wójcikiewicz rightly notes [11], the training and educational activities of the Institute of Forensic Research had been realised “from the very beginning”, i.e. from the moment of its establishment. For they constituted one of the main statutory directions of activities of this institute. A breakthrough moment was the establishment in 1997–1998, on the initiative of the Director, of the Forensic Science Education Centre (Centrum Edukacyjne Nauk Sądowych). These training and education activities then began to develop on a hitherto unprecedented scale. The target groups were, above all, prosecutors, judges and experts. Several thousand people were trained, most often during several day sessions in Dobczyce, near Kraków. This educational mission was complemented by publishing activity. For the Institute has had its own publishing house for a dozen or so years, systematically issuing handbooks, monographs and broader reports from performed research. The Director himself was engaged in this activity very intensely. He was one of the founders of the monthly *Prokuratura i Prawo* (*The Prosecutor's Office and the Law*), an active member of the editorial boards of *Paragraf na Drodze* (*The Road Traffic Journal*), *Prokuratura i Prawo*, and especially *Z Zagadnień Nauk Sądowych* (*Problems of Forensic Sciences*). The latter journal constitutes a great calling card for the Institute. It has appeared for years in a bilingual format – Polish and English – and the review articles and reports from empirical studies published there represent the highest scientific level, constituting a very effective form of promoting the modern achievements of forensic sciences. Aleksander Głazek participated very actively in publishing initiatives of the Institute. He read all the published texts carefully. Thanks to his insights, accuracy and editorial diligence, he often astonished not only other members of the editorial committee, but also the authors themselves. His comments and suggestions were always incisive, scientifically justified and in general confirmed his broad knowledge and scientific expertise.

Aleksander Głazek himself did not publish prolifically, probably putting aside writing for calmer periods later on, when fundamental problems concerning both the Institute and the state of forensic sciences in Poland would have been solved. He was undoubtedly a perfectionist, which was not always helpful when it came to “production line” publishing or the undertaking of broader, more complex scientific studies. His plans for a doctoral dissertation suffered for similar

reasons. He considered such a possibility many times, undertaking preliminary activities in this direction, but he was always dissatisfied with himself in his aspirations to perfection and burdened by the need to solve current problems of the Institute. So, he put off “till tomorrow” his more personal academic career. He simply made a choice to clearly put the interests of forensic sciences and the Institute which he directed above his own personal success. He had a similar attitude to his professional development and training – he did not finish his public prosecutor’s training until 1998. In spite of this, the list of his publications is not overly modest, encompassing over 40 positions. Some of these are publications of a historical nature, discussing the arising and development of forensic sciences in Poland and also profiles of prominent representatives of the forensic sciences who contributed to the development of the Institute of Forensic

Research (e.g. [2, 4, 5, 8]). A large part of Aleksander Głazek’s publications concerned fundamental problems of forensic sciences, their status, systemic nature and also the need for conceptualisation and institutionalisation of activities essential for their further development and greater practical usefulness (e.g. [1, 7]). There is no doubt either that the Director’s reports on the activities of the Institute which appeared systematically in *Problems of Forensic Sciences* will constitute invaluable material for future researchers of the history of forensic sciences in Poland and of the Institute of Forensic Research, showing the order and direction of changes, important organisational initiatives undertaken, assessment of their practical and scientific effects, which overall must present a dynamic and evolving image of the forensic sciences in Poland.

Aleksander Grzegorz Głazek was not, in the traditional, academic sense of the word, a distinguished academic. However, he was a man whose role and significance in the development of forensic sciences in Poland cannot be overestimated. He had outstanding organisational and managerial abilities, a specific vision of the forensic sciences in all their multi-layered complexity, taking into account the complicated nature of the relationships between science and possibilities of applying it in the practice of the administration of justice. If we add such personality traits as persistence and consistency in endeavouring to achieve aims set for himself, his exceptional intelligence, ambition, and his exceptional activeness and conscientiousness (sometimes tending towards workaholism), then we gain a picture of a person who is destined to succeed. And that is what happened – for the Institute of Forensic Research in Kraków is today an institution which has not only the highest scientific level, efficiently us-

ing and applying modern knowledge to the needs of law, but also plays a significant role in the system of European laboratories, research institutes and units, promoting and developing the best forms and models of cooperation between the everyday practice of the administration of justice and the progressive development of science and knowledge. It is also excellently and comprehensively equipped with the latest technology – modern in every respect. This was undoubtedly one of Aleksander Grzegorz Głazek’s personal successes – in spite of the fact that he treated his role more as a specific mission and task of a clearly pro-social nature, in which personal success and significance are not as important as the more general overarching goal and values linked with it. Grzegorz was absolutely devoid of any narcissistic qualities, which, of course, are not a rarity amongst persons pursuing academic and scientific careers. He was a genuinely modest man, sometimes humble and shy. He had an idiosyncratic, ironic sense of humour, and a high level of personal culture. In dealings with other people, he was not prejudiced in any way; he could motivate them effectively and bring out resources and potential in them that they sometimes were not aware of themselves. He always set high standards for others and himself; however, he was not competitive. He was objective, and had the ability to take great pleasure in the successes of others (especially when they were also the Institute’s successes). Thanks to his support and ability in motivating others, during his term as Director, staff of the Institute defended as many as 21 doctoral theses, were promoters of over 170 master’s theses and, moreover, two persons qualified as assistant professors.

Like all of us, he also had certain faults. His perfectionism could sometimes descend into excessive attention to detail and hair-splitting – every document leaving the Institute had to be looked over and studied ad infinitum. He would reveal petty insignificant mistakes and shortcomings with some satisfaction. Sometimes he would put off making a decision till the last minute, which could not but engender a certain feeling of uncertainty and lack of stability. He was quite rigid and fixed in his views; he could be impulsive and was easily upset. But he would quickly calm down and was able the next day after an argument to apologise to the person towards whom he had behaved, in his opinion, too brusquely or aggressively. He surrounded his subordinates and collaborators with care and control, which was sometimes excessive. This sometimes led to a specific state of powerlessness, felt especially keenly when he was sick and deprived of strength and was no longer able to personally decide about all the institute matters – both important and trivial. He also

had what can only be described as diplomatic abilities. The way he managed relations with his superiors at the Ministry of Justice confirmed this. The status of the Institute as a ministerial research and development unit had its obvious advantages and disadvantages. Being directly subordinate to the Ministry enabled great flexibility and speed of reaction in situations where concrete practical problems linked with the Institute and its activities had to be solved. Being directly answerable to the ministry was also, however, a source of various problems hindering realisation of more long term tasks and aims. For there existed an evident contradiction between the perspective of politicians expecting immediate effects of their initiatives and realistic possibilities of solving a problem, usually requiring time, patience or else a complex long term plan of action. Aleksander Głazek knew how to cope with these matters. The author of this article, who, for a dozen or so years, was first a member of the Scientific Council of the Institute, then Assistant Chairperson and finally Chairperson of the Council, was able to observe how the Director effectively coped with the constantly changing prominent officials of the Ministry, how he won them over to his ideas and plans, how he cooperated with them, irrespective of his own personal political convictions and views. What was important to him was the final goal and possibility of realising it, rather than any bias or preferences. An example of this was the active involvement of Aleksander Głazek in 2007 in the activities of the Ministry aimed at improving the level and quality of opinions in the field of economics, accountancy and finance, or his involvement in various expert commissions working on the Law on Experts. All this required patience, repeating the same arguments over the years, and sometimes readiness to compromise in various ways.

Aleksander Grzegorz Głazek was not a very effusive man – he did not easily and willingly share his more personal feelings and thoughts. The greater is thus the value of his autobiographical note, posted by him in 2007 on the webpage of the Kraków Club (Klub Krakowski).

Grzegorz wrote about himself thus: “I graduated from the Faculty of Law and Administration UJ in 1979, having started work at the Institute of Forensic Research in Kraków a year earlier. And so I have now been faithful to this esteemed institution for nearly 30 years. Madly in love with it, I try to serve the milieu of superb chemists, biologists, philologists, psychologists, mechanical engineers, product researchers, computer scientists and many other specialists, who hold dear the motto “Iustitia et Scientia” with my legal knowledge. Work at the Institute also allows me to

Fig. 7. On holiday in Janowiec, 1998.

promote the charms of my beloved Kraków, by organising a whole series of – large and small – international meetings and conferences here every year, attracting representatives of various disciplines of forensic sciences from all over the world. Many delegates return to our city many times, not only “on business” but also on holiday with their families and friends, which gives me the greatest satisfaction. Besides the Club, I also belong to a couple of far less important national and international associations, including one academy, which I had the honour to preside over in the years 1997–2000. But I love not only the Institute and Kraków, but also Janek, Ewa and Michał. I also have a weakness for beverages: tea and beer (which, I think, may not be too favourably perceived by some of my esteemed fellow members, who have a strong preference for coffee and wine)”.

Aleksander Głazek’s efforts to set up a modern forensic science system in Poland were appreciated by numerous scientific societies. For example, in 1992 he was appointed Vice President of the Management Board of the Polish Society of Forensic Medicine and Criminology and Vice-President of the Scientific Council of the Polish Forensic Association. In recognition of his international contribution, he received the Dis-

tinguished ENFSI Contributor Award, which is awarded on the basis of propositions submitted by directors of member institutes of ENFSI and recommendations of the board for an outstanding contribution to the development of the Network and also the development of the forensic sciences in general.

The period during which Głazek had to struggle with a progressive illness was difficult and painful not only for himself and persons close to him, but also for all employees of the Institute. For this period coincided in time with a legal and organisational transformation of this centre, depriving it of its status as a research and development unit, and turning it into an ordinary government unit. Grzegorz was aware that some transitional costs would have to be paid, and he worked hard to minimise them. Until his last days, he worked on a special act concerning the Institute of Forensic Research, which, similarly to pre-war legal solutions, was supposed to ensure a special position and rank. These initiatives unfortunately met with only moderate understanding in the Ministry. In the last weeks of his life, Głazek did not want to accept the almost unavoidable legal formula: “Institute in liquidation” and his role as “liquidator”. He had the feeling that he was leaving at an unusually bad, difficult moment for the Institute. Unfortunately some of his worst fears were realised after his death. It is perhaps a good thing that he did not have to witness research grants worth over 1.5 million zlotys being taken away from the Institute and the blocking of possibilities of applying for new ones. He himself over the years successfully strived for allocation and realisation of new research programmes, financed initially by the State Committee for Scientific Research, and then by the Ministry of Science and Higher Education. During his term as director, a total of 31 research grants were realised.

A year ago, a man who had devoted his whole adult life to his – as he described it – beloved Institute of Forensic Research in Kraków and to the development of forensic sciences died. It is said that no-one is indispensable. This is not so obvious in the case of Aleksander Grzegorz Głazek. His commitment to realising the aims he had set himself exceeded universally accepted standards, for he had in himself something which can best be described as a mission. Director Głazek had a special mission to fulfil – to make use of the conditions and possibilities that had unexpectedly been opened up for the Institute of Forensic Research by the period of freedom and transformation. Could anything more have been done? Probably not, but we can and should continue the work of Aleksander Głazek, and this is a task for all his friends, subordinates

and collaborators. We simply owe it to him – that is what he expected of us.

References

1. Głazek A., Biegły sądowy i jego status, [w:] *Iure et facta*. Księga jubileuszowa ofiarowana Doktorowi Józefowi Gurgulowi, Wójcikiewicz J. [red.], Wydawnictwo Instytutu Ekspertyz Sądowych, Kraków 2006.
2. Głazek A., Jan Zygmunt Robel – co-creator of the Cracow Institute of Forensic Research, *Problems of Forensic Sciences* 2002, 7–13.
3. Głazek A., Opiniowanie sądowo-lekarskie i jego znaczenie w świetle potrzeb prawnych, *Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii* 2007, 57, 184–188.
4. Głazek A., Profesor dr Jan Markiewicz, *Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii* 1996, 165–167.
5. Głazek A., Profesor Jan Sehn i jego wizja roli biegłego w procesie karnym, [w:] *Dowód z opinii biegłego w projekcie kodeksu postępowania karnego*. Materiały z konferencji naukowej zorganizowanej dla uczczenia pamięci patrona Instytutu w XXX rocznicę jego śmierci, 14–15 grudnia 1995, Wydawnictwo Instytutu Ekspertyz Sądowych, Kraków 1996.
6. Głazek A., Słowo wstępne [w:] *Biegły w sądzie*. Konferencja w 40. rocznicę śmierci Profesora Jana Sehna, Kraków 2005, Wydawnictwo Instytutu Ekspertyz Sądowych, Kraków 2006.
7. Głazek A., Status biegłego sądowego. Niezbędne kierunki zmian [niepublikowany referat wygłoszony na 5. Krajowej Konferencji Biegłych Sądowych z zakresu Ekonomii, Rachunkowości, Finansów, Organizacji i Zarządzania „Przeciwdziałania patologiom gospodarczym”, Częstochowa, 19–20 kwietnia 2007].
8. Głazek A., Piekoszewski W., Forensic sciences in Cracow, *Problems of Forensic Sciences* 2002, 138–145.
9. Kała M., Wspomnienie pośmiertne, *Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminologii* 2009, 59, 6–8.
10. Mikke S., Stulecie, czyli дума zakałka, *Palestra* 2009, 7/8, 129–132.
11. Wójcikiewicz J., Misja edukacyjna Instytutu Ekspertyz Sądowych, [w:] *Postępy w naukach sądowych*. W osiemdziesięciolecie powstania Instytutu Ekspertyz Sądowych im. Prof. dra Jana Sehna ku pamięci Dyrektora Aleksandra Grzegorza Głazka, uwadze współczesnych i przyszłych pokoleń. Wybrała Maria Kała, Wydawnictwo Instytutu Ekspertyz Sądowych, Kraków 2009.

Corresponding author

Józef Krzysztof Gierowski
Instytut Ekspertyz Sądowych
ul. Westerplatte 9
PL 31-033 Kraków
e-mail: jgierowski@ies.krakow.pl

ALEKSANDER GRZEGORZ GŁAZEK – TWÓRCA NOWOCZESNEGO SYSTEMU NAUK SĄDOWYCH W POLSCE

Dnia 6 marca 2009 roku po ciężkiej chorobie zmarł Aleksander Grzegorz Głazek, wieloletni Dyrektor Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie, inicjator i twórca nowoczesnej teorii i praktyki nauk sądowych w Polsce.

Urodził się 25 kwietnia 1955 roku w Krakowie, w typowej polskiej rodzinie inteligenckiej, w której nie brakowało tradycji patriotycznych i społecznikowskich. Był jedynym dzieckiem Andrzeja i Gabrieli z domu Florek, wieloletnich pracowników spółdzielni „Las”, firmy, która dla wielu osób dotkniętych i udręczonych przeżyciami okupacyjnymi stanowiła w powojennej Polsce miejsce względnie spokojne i neutralne. Wieść rodzinna niesie, iż ojciec Grzegorza (na co dzień Aleksander Głazek używał swojego drugiego imienia) oniemiał z wrażenia na widok urody swojej przyszłej małżonki, informując ją po chwili, iż musi go ona poślubić. Tak też niebawem się stało. Państwo Głazkowie stanowili bardzo udane i kochające się małżeństwo aż do przedwczesnej śmierci Andrzeja w 1972 roku.

Losy rodziny Głazków dobrze wpisują się w dzieje polskiej inteligencji z przełomu XIX i XX wieku. Z jednej strony kultywowano ducha i idee wolnościowo-patriotyczne, z drugiej nie unikano „pracy u podstaw” i angażowania się w różne społeczne aktywności i inicjatywy. Pradziadek Grzegorza, obywatel Częstochowy, Jan Głazek, został pod koniec XIX wieku mianowany prezydentem tego miasta i dał się poznać jako „wyborny znawca wszystkich przepisów administracyjnych (...) bardzo dobry i zdolny urzędnik” [10]. Nieprzeciętne zdolności pradziadka odziedziczył zapewne jego prawnuk, Aleksander Grzegorz, który w ciągu wielu lat pełnienia funkcji dyrektora Instytutu Ekspertyz Sądowych przejawiał wyjątkowe umiejętności organizacyjne, menedżerskie i dyplomatyczne. Dodać można na marginesie, iż nie zapomniał on o swych częstochowskich korzeniach i tradycjach, do których potrafił nawiązać nawet przy okazji bardziej oficjalnych wystąpień, jak na przykład podczas Krajowej Konferencji Biegłych Sądowych w Częstochowie w 2007 roku.

Dziadek Aleksander, po którym Grzegorz odziedziczył swoje pierwsze imię, był z wykształcenia inżynierem leśnikiem. Na kilka lat przed wojną objął zarządem w Kamienicy (wsi położonej pomiędzy Gorcami a Beskidem Sądeckim) tartak i dworek, w którym wychowywał się i dojrzewał urodzony w 1926 roku ojciec Grzegorza – Andrzej.

Wybuch wojny i okres okupacji odcisnęły olbrzymie piętno na losach rodziny. Kilkunastoletni Andrzej zaangażował się bez reszty, podobnie jak wielu mieszkańców Gorców, w działalność ruchu oporu, co odbiło

się potem na jego możliwości kształcenia, karierze zawodowej oraz życiu w powojennej Polsce, gdzie komunistyczne władze mało życzliwie traktowały byłych AK-owców. Aleksander Grzegorz i o tych patriotycznych tradycjach nie zapominał, angażując się w okresie stanu wojennego i bezpośrednio po nim w działalność podziemną. Publikował w tym czasie w nielegalnie wydawanej przez Konfederację Polski Niepodległej *Opinii Krakowskiej*, używając przy tym okupacyjnego pseudonimu swojego ojca „Wir”.

Po wojnie rodzina Głazków znalazła się w Krakowie, zamieszkując (wspólnie z dziadkami, ciotkami, wujami i ich rodzinami) w kamienicy przy ulicy Sarego. Samodzielne lokum uzyskali dopiero w latach sześćdziesiątych dwudziestego stulecia. Było to niewielkie mieszkanie w Bronowicach przy ulicy Obopólnej, do dziś zajmowane przez matkę, Gabrielę Głazek. Stamtąd wypuszczał się Grzegorz na piesze wycieczki wraz z ojcem w ukochane przez niego Gorce, tam też przeżywał jego przedwczesną śmierć (w r. 1972). Stracił ojca w wieku, w którym taka utrata bywa szczególnie bolesna, a potrzebę utożsamiania się z postawami, wzorami czy też wartościami ujawnianymi przez dorosłego mężczyznę trudno zastąpić czy zrekompensować. Naturalną reakcją stało się zacieśnienie związków z matką, osobą, która pomimo traumatycznych doświadczeń z obozu koncentracyjnego w Bergen-Belsen (znalazła się tam pod koniec wojny), potrafiła go wspierać, uczyć zaradności, samodzielności, odpowiedzialności, a przede wszystkim konieczności stawiania sobie ambitnych celów i wymagań oraz konsekwencji i wytrwałości w ich realizacji. Wspomnieć można, że okoliczności aresztowania Gabrieli i zesłania jej (wraz z matką) do obozu to kolejna ważna opowieść rodzinna. Zakochany młody partyzant zabrał po kryjomu jej podpisane zdjęcie. Gdy go aresztowano i znaleziono przy nim jej fotografię, gestapo uznało, iż musiała czynnie uczestniczyć w ruchu oporu.

W okresie licealnym Grzegorz uczęszczał do VII LO, interesował się historią, a większość wolnego czasu poświęcał różnym harcerskim aktywnościom. Należał do XV Krakowskiej Drużyny Harcerskiej „Regle”, gdzie szybko przeszedł przez wszystkie niemal szczeble awansu, osiągając stopień zastępcy komendanta szczepla i instruktora komendy hufca. Te lata w życiu Aleksandra Grzegorza Głazka to czas, kiedy rozwijał i doskonalił swoje zdolności organizacyjne, a także te umiejętności, które są niezbędne w sytuacji współpracy z innymi ludźmi, w realizowaniu z nimi wspólnych celów i zadań, w kierowaniu większym zespołem.

W latach 1974–1979 studiował prawo na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wybierając studia prawnicze, kierował się zapewne zarówno swoimi zainteresowaniami historycznymi, jak i potrzebami realizowania się poprzez różne aktywności społeczno-organizacyjne. Prawo stwarzało tu szerokie możliwości, nie przesądzając równocześnie o konieczności dokonywania zbyt wczesnych, a zarazem ograniczonych wyborów. Był bardzo dobrym, zdolnym i wyróżniającym się studentem, co jednoznacznie potwierdza fakt przyznania mu przez krakowskie środowisko akademickie prestiżowego tytułu „Primus Inter Pares” (za rok akademicki 1977/78). Swoje naukowe i społeczne aspiracje realizował w ramach najstarszego w Polsce studenckiego koła naukowego – Towarzystwa Biblioteki Słuchaczy Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Podobnie jak w przypadku harcerstwa, szybko awansował z szeregowego członka poprzez kierownika Sekcji Kryminalistycznej na prezesa zarządu. Był aktywnym organizatorem obozów naukowych, seminariów i konkursów krasomówczych.

Na seminarium magisterskie uczęszczał do profesora Tadeusza Hanauska, wybitnego kryminalistyka i karnisty. Pod jego kierunkiem obronił w 1979 roku pracę magisterską pt. „Kryminalistyczno-prawne aspekty naturalnego środowiska człowieka”. Kariera studencka Aleksandra Grzegorza Głazka przypomina bardzo drogi życiowe wybitnych naukowców akademików, profesorów różnych gałęzi prawa. Grzegorz dokonał jednak wyboru łamiącego powyższy schemat. Już jako student, zafascynowany kryminalistyką i naukami sądowymi, związał się z Instytutem Ekspertyz Sądowych w Krakowie, w którym otwierano wówczas, jedną z nielicznych w Polsce, Sekcję Badania Pisma i Technicznej Ekspertyzy Dokumentów. Został tam zatrudniony jako asystent jeszcze przed ukończeniem studiów prawniczych, 1 września 1978 roku.

Przez swoich przełożonych w Instytucie oceniany był jako „pracownik wybitnie zdolny i inteligentny, o dużej pomysłowości i inicjatywie”. Bardzo szybko nabył odpowiednie kwalifikacje zawodowe i w 1980 roku został powołany na stanowisko biegłego. Szczególne zdolności organizacyjne, które ujawniał już w początkowym okresie tworzenia Sekcji, skłoniły dyrektora instytutu, profesora Jana Markiewicza, do powołania go w 1988 roku na stanowisko kierownika Pracowni, a od 1 stycznia 1990 roku na stanowisko kierownika Zakładu Kryminalistyki. W 1991 roku objął również stanowisko zastępcy dyrektora Instytutu, został też wybrany na członka Rady Naukowej IES. Tę ostatnią funkcję pełnił przez trzy następujące kadencje. Od początku pracy w Instytucie dał się poznać nie tylko jako kompetentny biegły, lecz także doskonały organizator wielu imprez i inicjatyw naukowych. Do najważniejszych jego osiągnięć w tym zakresie zaliczyć należy organizację Międzynarodowego Sympozjum Kryminalistycznego „Ślady kryminalistyczne” (Po-

powo k. Warszawy – maj 1988). Była to w owym czasie największa w Polsce konferencja naukowa w dziedzinie nauk sądowych, która zgromadziła specjalistów z tego zakresu z 17 krajów Europy, Ameryki i Azji. Poziom organizacyjny i merytoryczny Sympozjum został bardzo wysoko oceniony przez jego zagranicznych uczestników, czego dowodem i potwierdzeniem było opublikowanie całości materiałów naukowych konferencji przez Elsevier Scientific Publishers Ireland Ltd. w czasopiśmie *Forensic Science International*. Aleksander Głazek był także inicjatorem i organizatorem Jesiennych Szkół Empirycznych Badania Pisma Ręcznego, które odbywały się corocznie w latach 1984–1991. Owocem tych interdyscyplinarnych spotkań gromadzących pismoznawców, psychologów, psychiatrów, językoznawców, paleografów i pedagogów interesujących się badaniami pisma ręcznego, było podjęcie prac nad słownikiem terminów z zakresu pismoznawstwa, opracowanie katalogu cech graficznych i językowych pisma ręcznego oraz okresowe wydawanie biuletynu *Scriptum*. Trudno nie wspomnieć w tym miejscu o udziale w organizacji różnego rodzaju spotkań naukowych związanych z uroczystościami rocznicowymi IES, z których najbardziej znaczące to konferencja okrągłego stołu „Ekspertyza sądowa – stan i perspektywy” (1979), „Etyczno-prawne zagadnienia uzyskiwania i wykorzystywania materiałów porównawczych na tle potrzeby ekspertyzy pismoznawczej” (1985) oraz „Praktyka ekspertowska jako źródło wiedzy kryminalistycznej” (1986).

Należy pokreślić, iż już w okresie pierwszych lat pracy w Instytucie Ekspertyz Sądowych Aleksander Głazek ujawniał niezwykle szerokie zainteresowania naukowe, znacznie wybiegające poza reprezentowaną przez niego specjalizację. Obejmowały one zarówno teoretyczne zagadnienia opinii biegłych, problematykę zagrożeń ekologicznych, w tym ochrony prawnej środowiska oraz toksykologii środowiskowej czy też psychologii pisma, jak i zagadnienia współczesnej informatyki, automatyzacji oraz komputeryzacji procesów badawczych. Był współautorem oraz inicjatorem koncepcji komputeryzacji Instytutu umożliwiającej szybki dostęp do niezbędnych dla biegłych informacji poprzez system tworzonych banków danych, analizę tychże danych, opracowywanie opinii oraz prowadzenie bieżących prac badawczych. Jego pomysłowość, zaangażowanie i aktywność w pracy na rzecz Instytutu przyczyniły się do rozwoju zaplecza aparaturowo-laboratoryjnego we wszystkich dziedzinach nauk sądowych reprezentowanych w nim w owym czasie: toksykologii, kryminalistyki, psychologii i wypadków drogowych.

Lata 80. dwudziestego wieku to również czas burzliwych przemian społeczno-politycznych w Polsce, począwszy od utworzenia pierwszej Solidarności, poprzez traumatyczne doświadczenia stanu wojennego, aż do odzyskania pełnej państwowej suwerenności i głębokich

przekształceń obejmujących całokształt życia społecznego i politycznego. Wyraz, jaki swoją aktywnością polityczną dał w tym czasie Aleksander Głazek, pozwala ocenić jego postawę społeczno-moralną jako jednoznacznie nienaganną i wzorową. I tak już we wrześniu 1980 roku utworzył w Instytucie Ekspertyz Sądowych Komisję Zakładową NSZZ Solidarność, do 1991 roku był jej przewodniczącym, został też wybrany na członka Krajowej Komisji Koordynacyjnej Pracowników Wymiaru Sprawiedliwości NSZZ Solidarność. W okresie stanu wojennego publikował w tzw. drugim obiegu, był też organizatorem pierwszej audycji Radia Solidarność w Krakowie. Trudno w tym miejscu oprzeć się refleksji, iż konsekwentnie realizował w tym czasie wartości i cele, które w jego rodzinie określili ojciec, dziadek i pradziadek. Tradycja, o której mowa, miała zresztą szerszy zakres związany z historią i losami Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie. W swoje niedłgiej, ale niewątpliwie burzliwej historii Instytut, jego władze i pracownicy, usilnie realizowali politykę niezależności oraz patriotyzmu, nie dając się wykorzystywać do celów i zadań politycznych, niezależnie od tego, czy chodziło o niemieckiego okupanta, czy też o władze komunistycznej Polski. Klimat i zasady, o których mowa, umożliwiły na przykład pracownikom Instytutu zabezpieczenie dokumentów zbrodni katyńskiej czy też dowodów w sprawie zabójstwa księdza Popiełuszki. Te tradycje stanowiły zawsze dla Aleksandra Głazka dodatkowy drogowskaz, punkt odniesienia czy też wskazówkę, zwłaszcza w sytuacji konieczności dokonywania, trudnych niejednokrotnie, wyborów. Już jako Dyrektor dbał i kultywował owe dobre tradycje, potrafił do nich umiejętnie nawiązywać, troszczył się o zachowanie swoistej ciągłości i konsekwencji w rozwoju Instytutu, pamiętając o wszystkich rocznicach, jubileuszach, zwłaszcza gdy chodziło o jego poprzedników: dyrektorów doktora Jana Zygmunta Robla, profesora Jana Markiewicza czy profesora Jana Seha [2, 5, 8].

Nienaganna postawa etyczno-moralna Aleksandra Głazka doceniona została przez władze Krakowa bezpośrednio po odzyskaniu pełnej niezależności. Specjalną uchwałą Rada Miasta powołała go w 1990 roku w skład Komisji Praworządności i Porządku Publicznego w charakterze członka spoza Rady. Funkcję tę pełnił w latach 1990–1994. Nie zostałyby też zapewne, w późniejszym okresie, członkiem elitarnego Klubu Krakowskiego, gdyby nie jego piękna, kombatanko-społeczna postawa w latach osiemdziesiątych.

Okres transformacji otworzył przed Instytutem i jego pracownikami nowe, do niedawna niewyobrażalne możliwości i perspektywy. Zbiegło się to w czasie z odejściem na emeryturę zasłużonego dyrektora profesora Jana Markiewicza i ogłoszeniem konkursu na stanowisko dyrektora Instytutu. Był to zdecydowanie bardziej demokratyczny i samorządny sposób powoływania dyrektora

niż miało to miejsce w poprzednich dekadach. Aleksander Grzegorz Głazek przystąpił do konkursu i wygrał go. Odchodzący dyrektor był głównym orędownikiem objęcia przez bardzo młodego przecież kandydata funkcji dyrektora Instytutu. W opinii z 30 lipca 1991 roku tak uzasadniał swoje stanowisko: „cechy osobowości i wysokie kwalifikacje zawodowe magistra Aleksandra Głazka, w tym zwłaszcza wybitne zdolności organizacyjne, doskonała umiejętność kierowania zespołem, duża pomysłowość i inicjatywa w poszukiwaniu nowych rozwiązań zarówno w zakresie organizacji pracy, jak i problematyki badawczej, wyjątkowe zaangażowanie w pracy zawodowej, w pełni predysponują go – moim zdaniem – do samodzielnego kierowania instytucją naukową”.

Rok 1991 był przełomowy w życiu Aleksandra Głazka, otwierając przed nim perspektywy, których granice trudne były w owym czasie do oszacowania. Uprzedzając nieco dalsze wątki niniejszego opracowania, należy już w tym miejscu podkreślić, iż młody dyrektor w pełni, a nawet z nadatkiem, wykorzystał szanse, które stworzył mu los. Przekształcił Instytut Ekspertyz Sądowych w instytucję na wskroś nowoczesną, chwilami wręcz pionierską i nowatorską, realizującą swoje eksperckie i badawcze zadania w sposób zgodny ze światowymi standardami oraz określający kierunki rozwoju nauk sądowych nie tylko w Polsce, ale i na świecie.

Podjęmując próbę oceny roli, jaką Aleksander Grzegorz Głazek odegrał w historii Instytutu Ekspertyz Sądowych (a przyjmując nieco szerszą perspektywę – w rozwoju nauk sądowych w Polsce), stwierdzić można, iż od samego początku pełnienia funkcji dyrektora Instytutu miał on bardzo konkretną wizję tego, czym są w istocie nauki sądowe, w jakich relacjach pozostają z codzienną praktyką opiniodawczą, w jaki sposób i na jakich zasadach należy aplikować ogólny dorobek nauk biologicznych i społecznych w eksperckiej praktyce biegłych, czy też jakie praktyczne działania należy podejmować, aby rozwijać i doskonalić poziom i jakość usług, jakie eksperci świadczą wymiarowi sprawiedliwości. Owa wizja była konstruktem złożonym i skomplikowanym, uwzględniając różne poziomy i kierunki zależności pomiędzy nauką i ogólnym poziomem wiedzy a jej praktycznym wykorzystaniem dla potrzeb wymiaru sprawiedliwości. Relacjom powyższym przypisywał Aleksander Głazek „pomostowy” charakter traktowany jako podstawowy wyróżnik czy też kryterium nauk sądowych. W jednym ze swoich ostatnich artykułów pisał, że ów „pomostowy” charakter wspomnianych nauk przejawia się tym, iż nie należą one bezpośrednio do kręgu nauk prawnych, lecz wywodzą się z nauk przyrodniczych, technicznych oraz humanistycznych. Korzystają bowiem z ich osiągnięć oraz doświadczeń, adaptując je na rzecz nauk prawnych w celu umożliwienia realizacji podstawowych celów wymiaru sprawiedliwości. Podkreślał przy tym, że biorąc pod uwagę stały rozwój nauki, współczesny wymiar spra-

wiedliwości nie może skutecznie realizować stawianych przed nim zadań bez odwoływania się do wiedzy specjalistycznej. Przedstawiciele nauk sądowych opracowują nowe metody i procedury badawcze, co stwarza coraz większe możliwości rozwiązywania problemów pojawiających się w praktyce organów procesowych [7]. W kontekście tak ujmowanych zadań nauk sądowych istotny problem stanowi, zdaniem Aleksandra Głazka, możliwość wzajemnego porozumienia się obu zainteresowanych stron, specjalistów różnych nauk i przedstawicieli prawa. Stały rozwój nauki powoduje bowiem, że specjalistyczna wiedza coraz częściej stwarza trudności oceny, a nawet zrozumienia opinii biegłych przedstawianych organom procesowym. Dla poprawy wzajemnych relacji obu zainteresowanych stron niezbędne jest zatem szkolenie i doskonalenie zawodowe zarówno biegłych, zwłaszcza w dziedzinie prawa dowodowego i teorii opiniowania, jak i praktyków wymiaru sprawiedliwości, dla których do właściwej oceny dowodów z opinii konieczna jest podstawowa wiedza z zakresu nauk sądowych [1, 3].

Obraz nauk sądowych, jaki wyłaniał się z licznych wystąpień Aleksandra Głazka i zdecydowanie rzadszych, niestety, jego publikacji, miał charakter holistyczny i systemowy, uwzględniający zarówno teoretyczno-metodologiczny status nauk sądowych, jak i wybitnie praktyczną problematykę odnoszącą się do codziennej pracy opiniodawczej, stosowanych przez biegłych standardów i procedur badawczych, potrzeby ich doskonalenia i rozwijania, nieustannego kształcenia zarówno samych ekspertów, jak i prawników, pracowników wymiaru sprawiedliwości. Rola dyrektora Instytutu musiała więc sprowadzać się do funkcji i zadań organizacyjno-menedżerskich, jak również podejmowania różnorodnych zadań związanych z inicjowaniem, realizowaniem i rozwijaniem aktywności o charakterze *stricte* naukowym. W tym ostatnim przypadku chodziło przede wszystkim o śledzenie aktualnych tendencji i kierunków rozwojowych wspomnianych nauk, które przyczynić się mogą do dalszego rozwoju ekspertyz sądowych oraz o podejmowanie nowych, nieznanych dotychczas wyzwań opiniodawczych. To, co niewątpliwie charakteryzowało osobę dyrektora Głazka, to jego szeroka wiedza i otwartość na wszystkie naukowe nowości i nowinki pod kątem możliwości ich wykorzystania w praktyce sądowo-opiniodawczej. Wiedza ta zdecydowanie wykraczała poza prawnicze wykształcenie dyrektora i była przejawem jego wyjątkowej otwartości i gotowości na wszystko, co przydatne być może w praktycznej realizacji działalności eksperckich. Wszyscy, którzy mieli możliwość bliższej współpracy z Aleksandrem Głazkiem, przeżywali niejednokrotnie zdumienie i zaskoczenie, gdy przyszło im dyskutować, jak równy z równym, o skomplikowanych i trudnych problemach naukowych. Obojętne było przy tym, czy chodziło o bliską mu kryminalistykę, czy też o zagadnienia dotyczące toksykologii, genetyki, antropo-

logii, informatyki, analizy mowy i nagrań, wypadków drogowych czy psychologii. Wspomniana erudycyjna wiedza dyrektora poparta nierzadko intuicją i wyczuwaniem, odnoszącymi się do przewidywanych kierunków dalszego rozwoju nauk sądowych, skutkowałą najczęściej decyzjami organizacyjnymi – powoływaniem nowych zakładów, a zwłaszcza pracowni. Przykładem może tu być Pracownia Genetyki Sądowej czy Informatyki Sądowej. Motto czy hasło, które uczynił dewizą Instytutu: „Iustitia et Scientia”, jasno określało formułę jego funkcjonowania i podstawowe statutowe cele – działanie na rzecz uwzględnienia w praktyce wymiaru sprawiedliwości dorobku wszystkich nauk, które przyczynić się mogą w postępowaniu dowodowym do poprawienia standardów wymierzania sprawiedliwości. Aleksander Głazek był przy tym świadomy, iż możliwe jest to jedynie, z jednej strony, w przypadku harmonijnego rozwijania doświadczenia eksperckiego i tzw. podstawowych nauk sądowych z drugiej. Wiedział też, iż poziom opiniowania sądowego jest w naszym kraju bardzo zróżnicowany, poczynając od niespełniających często podstawowych wymogów diagnostyczno-metodologicznych ekspertyz wydawanych przez niektórych indywidualnych biegłych z tzw. listy, aż po profesjonalne, odpowiadające światowym standardom, opinie specjalistyczne wydawane przez różne instytucje naukowe z Instytutem Ekspertyz Sądowych na czele. Warto w tym miejscu podkreślić, iż poprzez podjęcie szeregu ważnych i wartościowych inicjatyw badawczych w Instytucie, zdołał on stworzyć formułę umożliwiającą godzenie codziennej, praktycznej pracy opiniodawczej z działalnością *stricte* naukową. Świadomy roli, jaką pełnią opinie biegłych sądowych w procesie dowodzenia (czasami wręcz decydującą dla rozstrzygnięcia sprawy) i sygnalizowane w praktyce bardzo poważne czasem skutki błędnych opinii, uznał Aleksander Głazek za istotne opracowanie pewnego systemu zapewniającego kontrolę kompetencji biegłych. Problem ten dostrzegany jest w wielu krajach. Zwraca się wprawdzie uwagę, że jakkolwiek w pełni satysfakcjonujące rozwiązanie nie jest najprawdopodobniej możliwe, należy jednak podejmować działania, które pozwoliłyby przynajmniej zminimalizować problemy wynikające z braku właściwych kompetencji biegłych. W tym celu za niezbędne uznano opracowywanie pewnych standardów postępowania, zarówno o charakterze ogólnym, jak i szczegółowym, właściwym dla konkretnej dyscypliny nauk sądowych, które mogą stanowić wytyczne dla oceny kompetencji biegłych. Próby takie podejmowane były również w Polsce, a ich głównym inicjatorem stał się właśnie dyrektor Głazek. Pomysł ten znalazł praktyczne odniesienie w inicjatywie utworzenia w 1994 roku Kolegium Nauk Sądowych. Poparty on został przez szerokie grono przedstawicieli towarzystw naukowych, m.in. Polskiego Towarzystwa Humanistycznego, Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej, Polskiego Towarzystwa

Psychiatrycznego, Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, uniwersyteckich katedr kryminalistyki i akademickich zakładów medycyny sądowej, politechnicznych katedr mechaniki czy pojazdów samochodowych, a także przez laboratoria policyjne i przedstawicieli Instytutu Ekspertyz Sądowych. Kolegium miało stanowić forum wymiany doświadczeń oraz wspólną rejestrację specjalistów różnych dyscyplin nauki służących na co dzień swoją wiedzą wymiarowi sprawiedliwości. Do jego celów należeć miało m.in. opracowywanie jednolitych standardów badań, procedur postępowania oraz wymagań kwalifikacyjnych zmierzających do zapewnienia jak najwyższej jakości, a tym samym prawidłowości i wiarygodności prowadzonych badań oraz wystawianych opinii. Niestety przedsięwzięcie to spotkało się jedynie z przejściowym zainteresowaniem oraz wsparciem ze strony władzy wymiaru sprawiedliwości. Z braku odpowiednich ram prawnych sankcjonujących podejmowane działania na rzecz poprawy poziomu opiniowania nie udało się zrealizować zamierzonych celów [1, 7].

Problemy z instytucjonalizacją opisanych powyżej dylematów nauk sądowych w Polsce, a także coraz liczniejsze międzynarodowe kontakty pracowników IES z różnymi światowymi i międzynarodowymi instytucjami zajmującymi się promowaniem i rozwijaniem nauk sądowych, skłoniły dyrektora Głazka do podjęcia współpracy z powstałą w 1995 roku organizacją ENFSI – Europejską Siecią Instytutów Nauk Sądowych. Podstawowym jej celem jest zapewnienie optymalnych warunków rozwoju badań oraz efektywne popularyzowanie nauk sądowych w całej Europie, co wymaga nawiązywania i utrzymywania kontaktów zawodowych z innymi organizacjami o podobnym profilu działania oraz propagowania wśród wszystkich laboratoriów członkowskich zasad dobrej praktyki laboratoryjnej i międzynarodowych standardów gwarantujących zapewnienie jakości badań i kompetencji osób je wykonujących. Ogólne cele ENFSI były więc bardzo zbliżone do tych, które uzasadniały wspomnianą inicjatywę powołania w Polsce Kolegium Nauk Sądowych. Rozwijając nieco cele Sieci, należy podkreślić, że u podstaw całej inicjatywy leży założenie, iż wszędzie tam, gdzie wykorzystuje się nauki sądowe, musi to być wykonywane kompetentnie, przy czym wszystkich powinien obowiązywać podobny poziom kompetencji. Autorzy projektu ENFSI reprezentują też słuszny pogląd, że kompetencje obejmują zarówno wiedzę i umiejętność jej zastosowania, jak też zachowania i postawy biegłych. Opracowywane standardy, zdaniem autorów, mogą być stosowane do wszystkich dyscyplin ekspertyzy sądowej. Dla Instytutu Ekspertyz Sądowych, a w szczególności i dyrektora Głazka, przełomowe było spotkanie na konferencji w Lozannie w 1997 roku, kiedy to IES stał się pełnoprawnym członkiem ENFSI. Rok później, w uznaniu dla jego fachowości i aktywności, Aleksander Głazek został wybrany na lata 1998–2000 na przewodniczącego

Europejskiej Akademii Nauk Sądowych (EAFS), swojej rady naukowej stanowiącej ciało doradcze Sieci, określające jej dalsze kierunki rozwoju i działania. Z jego inicjatywy doszło niebawem, w 2000 roku, do zjazdu EAFS w Krakowie. Wzięło w nim udział ponad 800 osób nie tylko z Europy, lecz także z Azji, Australii i Stanów Zjednoczonych. Od tego czasu niekwestionowana była wiodąca rola Aleksandra Głazka i Instytutu Ekspertyz Sądowych w rozwoju nauk sądowych. Znalazło to swoje potwierdzenie w wyborze dyrektora IES na członka Komitetu Europejskiej Akademii Nauk Sądowych (2001–2003), a następnie, od 2006 roku, na członka Zarządu Europejskiej Sieci Instytutów Nauk Sądowych (funkcję tę pełnił aż do swojej śmierci). Instytut Ekspertyz Sądowych był pierwszą polską instytucją w Europejskiej Sieci, a dyrektor Głazek jako reprezentant zarządu ENFSI w EAFS, zorganizował w Krakowie wiele seminariów i jednodniowych spotkań poświęconych bardziej szczegółowym, specjalistycznym problemom. Dziś Instytut Ekspertyz Sądowych ma swoich przedstawicieli w każdej z kilkunastu grup roboczych funkcjonujących w ramach ENFSI.

Europejskie środowisko ekspertów sądowych doceniło rolę Aleksandra Głazka w strukturach ENFSI. Jan De Kinder, przewodniczący elekt Zarządu Europejskiej Sieci Instytutów Nauk Sądowych, tak żegnał Dyrektora na Cmentarzu Rakowskim 12 marca ubiegłego roku: „Aleksander był jedną z sił napędowych naszej Sieci. Mimo że nie mówił płynnie po angielsku, był niezwykle mocno zaangażowany w nasze działania i starał się przetrzeć nowe szlaki postępu dla ENFSI. Jako członkowie zarządu znamy go jako tego kogoś, kto nawet w trakcie swej choroby zachował krytyczny umysł oparty na konkretnym fundamencie: chęci ciągłej poprawy. Począwszy od 1997 roku, przez wiele lat był członkiem Stałego Komitetu Europejskiej Akademii Nauk Sądowych, głównie jako jego przewodniczący. W tym czasie w 2000 r. zorganizował drugie spotkanie Europejskiej Akademii Nauk Sądowych. Uczestniczyłem w nim jako osoba zaangażowana w nauki sądowe i byłem zadziwiony rozmiarem i jakością konferencji. Wciąż uważam tamto spotkanie za jeden z ważniejszych punktów w mojej karierze naukowej. Jako reprezentant zarządu w Europejskiej Akademii Nauk Sądowych zorganizował wiele spotkań naukowych – jednodniowych seminariów poświęconych określonej tematyce. Gościnność oraz organizacja wszystkich tych spotkań stały się legendarne. W społeczności ENFSI panowało ogólne przekonanie: zorganizowanie spotkania w Krakowie było gwarancją, że będzie ono udane. Poprzeczka na przyszłość została więc bardzo wysoko postawiona. Podczas gdy większość członków ENFSI jest naukowcami, jego prawnicze wykształcenie wprowadzało różnorodność do dyskusji oraz pozwalało rzeczowo formułować strategiczne dokumenty. Podczas ostatnich dwóch lat próbował jak najbardziej angażować

się w spotkania, nawet wtedy, gdy nie mógł tak daleko podróżować i Gosia¹ zastępowała go podczas spotkań. Wciąż pamiętam, jak cieszyliśmy się ciepłym słońcem na spotkaniu w Larnace na Cyprze, gdy po długim dniu pracy siedzieliśmy na plaży, podziwiając jego zachód”.

Współpracy naukowej przypisywał Aleksander Głazek szczególne znaczenie. Od chwili objęcia funkcji dyrektora przywiązywał olbrzymią wagę do rozwijania międzynarodowej współpracy IES z podobnymi instytucjami w Europie i na świecie. Zapewniał swoim pracownikom możliwość odbywania staży i praktyk zagranicznych, motywował ich, a nawet żądał, aby brali aktywny udział w międzynarodowych konferencjach, zjazdach czy sympozjach. Umiejętnie wykorzystywał możliwości, jakie dawał młodym pracownikom Instytutu program Leonardo Vinci. W ten sposób trzydziestu z nich mogło odbyć szersze zagraniczne szkolenia i staże. Trzeba w tym miejscu podkreślić, iż możliwości kontaktów zagranicznych były dla pracowników IES nieporównanie większe niż w wielu renomowanych ośrodkach akademickich, co budziło wśród młodych uniwersyteckich pracowników nie tylko zaskoczenie, ale też i zazdrość. Wspomniane kontakty rozwijane też były poprzez organizowanie w Krakowie w latach 1994–2009 szeregu międzynarodowych konferencji naukowych z różnych dziedzin nauk sądowych. I tak, między innymi, IES był gospodarzem oraz organizatorem 8. i 14. Europejskiej Konferencji Psychologii i Prawa (w latach 1998 i 2004), a w latach 1999 i 2007 VIII i XVI Konferencji Europejskiego Towarzystwa Badania Wypadków Drogowych (EVU). W 1999 roku Instytut zorganizował kongres Międzynarodowego Stowarzyszenia Toksykologów Sądowych (TIAFT), a w 2000 roku wspomniane już II spotkanie Europejskiej Akademii Nauk Sądowych (EAFS).

Trudno byłoby mówić o kompleksowym podejściu do rozwijania i promowania nauk sądowych bez uwzględnienia dwóch ważnych wątków czy też obszarów aktywności dyrektora Głazka: edukacyjnego i wydawniczego. Jak słusznie zauważa Józef Wójcikiewicz [11], działalność szkoleniowo-edukacyjna Instytutu Ekspertyz Sądowych realizowana była „od zawsze”, a więc od chwili jego powstania. Stanowiła bowiem jeden z podstawowych statutowych kierunków działania tej instytucji. Przełomowym momentem było jednak powstanie w latach 1997–1998, z inicjatywy dyrektora, Centrum Edukacyjnego Nauk Sądowych. Wtedy to działalność szkoleniowa rozwinęła się na niespotykaną dotychczas, bezprecedensową skalę. Jej adresatami byli przede wszystkim prokuratorzy, sędziowie i biegli. Przeszkolono kilka tysięcy pracowników, najczęściej podczas kilkudniowych sesji w Dobczycach pod Krakowem. Ową edukacyjną misję Instytutu uzupełniała działalność wydawnicza. Od kilkunastu lat Instytut posiada bowiem

własne wydawnictwo, w którym ukazują się systematycznie podręczniki, monografie i szersze doniesienia z prowadzonych badań. Sam dyrektor w tę aktywność angażował się bardzo intensywnie. Był jednym z twórców miesięcznika *Prokuratura i Prawo*, aktywnym członkiem kolegiów redakcyjnych *Paragrafu na Drodze*, *Prokuratury i Prawa*, a zwłaszcza *Z Zagadnień Nauk Sądowych*. To ostatnie czasopismo stanowi doskonałą wizytówkę Instytutu. Ukazuje się od lat w polsko- i anglojęzycznej wersji językowej, a publikowane tam artykuły poglądowe i doniesienia z badań empirycznych prezentują najwyższy poziom naukowy, stanowiąc bardzo skuteczną formę promowania osiągnięć nowoczesnych nauk sądowych. Aleksander Głazek niezwykle aktywnie uczestniczył w inicjatywach wydawniczych Instytutu. Dokładnie czytał wszystkie ukazujące się teksty. Swoją wnikliwością, dokładnością i rzetelnością redakcyjną zaskakiwał wielokrotnie nie tylko innych członków komitetów redakcyjnych, lecz i samych autorów. Jego uwagi i sugestie były zawsze wnikliwe, merytorycznie uzasadnione, potwierdzały z zasady jego szeroką wiedzę i kompetencje naukowe.

Sam Aleksander Głazek nie publikował zbyt wiele, odkładając zapewne pisanie na spokojniejsze, późniejsze czasy, kiedy to rozwiązane już zostaną fundamentalne problemy dotyczące zarówno Instytutu, jak i stanu nauk sądowych w Polsce. Był niewątpliwie perfekcjonistą, co nie mogło sprzyjać „taśmowej” produkcji publikacji czy też podejmowaniu szerszych, bardziej złożonych opracowań naukowych. Podobnie miała się sprawa z jego planami dotyczącymi rozprawy doktorskiej. Wielokrotnie rozważał taką możliwość, podejmował też wstępne działania w tym kierunku, ale jak zwykle niezadowolony z siebie w dążeniu do doskonałości i przytłoczony koniecznością rozwiązywania bieżących problemów Instytutu, odkładał „na później” to, co składało się na jego bardziej osobistą karierę naukową. Dokonywał po prostu wyboru, wyraźnie przedkładając interesy nauk sądowych i Instytutu, którym kierował, nad własny osobisty sukces. Tak też traktował swój rozwój i szkolenie zawodowe, dlatego dopiero w 1998 roku ukończył aplikację prokuratorską. Pomimo tego lista jego publikacji nie jest wcale taka skromna, obejmuje bowiem ponad 40 pozycji. Są to z jednej strony publikacje o charakterze historycznym, omawiające powstawanie i rozwój nauk sądowych w Polsce oraz sylwetki tych prominentnych przedstawicieli nauk sądowych, którzy przyczynili się do rozwoju Instytutu Ekspertyz Sądowych (np. [2, 4, 5, 8]). Duża część publikacji Aleksandra Głazka dotyczy fundamentalnych problemów nauk sądowych, ich statusu, systemowego charakteru oraz potrzeby konceptualizacji i instytucjonalizacji działań niezbędnych do dalszego ich rozwoju i większej praktycznej przydatności (np. [1, 7]). Nie ma również wątpliwości, iż ukazujące się systematycznie w *Z Zagadnień Nauk Sądowych* sprawozdania dyrektora

¹ Małgorzata Wojciechowska, kierownik Sekcji Organizacji i Informacji Naukowej IES.

z działalności Instytutu stanowić będą dla przyszłych badaczy historii nauk sądowych w Polsce i Instytutu Ekspertyz Sądowych materiał bezcenny, umożliwiający uchwycenie kolejności i kierunku zmian, podejmowanych ważnych inicjatyw organizacyjnych, oceny ich praktycznych i naukowych efektów, co w sumie składać się musi na dynamiczny i rozwojowy obraz nauk sądowych w naszym kraju.

Aleksander Grzegorz Głazek nie był, w tradycyjnym, akademickim znaczeniu tego słowa, wybitnym naukowcem. Był jednak człowiekiem, którego rolę i znaczenie w rozwoju nauk sądowych w Polsce trudno byłoby przecenić. Charakteryzowały go wybitne zdolności organizacyjne i menedżerskie, swoista wizja nauk sądowych, w całej ich złożoności i wielopoziomowości, uwzględniająca skomplikowany charakter zależności zachodzących pomiędzy nauką a możliwościami aplikowania jej efektów w praktyce wymiaru sprawiedliwości. Jeśli dodamy do tego takie jego cechy, jak upór i konsekwencję w dążeniu do wyznaczonych sobie celów, wyjątkową inteligencję, ambicję, czy też rzadko spotykaną aktywność i pracowitość (mające chwilami walor pracoholizmu), to uzyskamy obraz człowieka, który skazany musi być na sukces. Tak też się stało – Instytut Ekspertyz Sądowych w Krakowie jest bowiem dziś instytucją, która prezentuje nie tylko najwyższy poziom naukowy, sprawnie wykorzystując i aplikując współczesną wiedzę na potrzeby prawa, lecz także pełni znaczącą rolę w systemie europejskich laboratoriów, instytutów i jednostek naukowych, promujących i rozwijających najlepsze formy i wzory współpracy pomiędzy codzienną praktyką wymiaru sprawiedliwości a postępującym rozwojem nauki i wiedzy. Jest też doskonale technicznie wyposażony i rozbudowany, nowoczesny pod każdym względem. To niewątpliwie osobisty sukces Aleksandra Grzegorza Głazka, pomimo iż on sam traktował swoją rolę bardziej jako specyficzną misję i zadanie o charakterze jednoznacznie prospołecznym, w których ważne jest nie tyle osobiste powodzenie i znaczenie, co ogólniejszy, nadrzędny cel i związane z nim wartości. Grzegorz pobawiony był absolutnie jakichkolwiek cech narcystycznych, nierzadkich przecież u osób robiących akademickie kariery naukowe. Był człowiekiem autentycznie skromnym, chwilami pełnym pokory, nieśmiałym, cechowało go swoiste, ironiczne poczucie humoru, wysoki poziom osobistej kultury. W relacjach z innymi ludźmi nie przejawiał nigdy jakichkolwiek uprzedzeń, potrafił ich skutecznie mobilizować i ukazywać zasoby i możliwości, których niejednokrotnie sami nie byli świadomi. Innym i sobie stawiał zawsze wysokie wymagania, nie był jednak rywalizacyjny, był obiektywny, jak mało kto umiał się cieszyć z sukcesów innych (zwłaszcza gdy były one również sukcesami Instytutu). Dzięki jego wsparciu i umiejętności w motywowaniu innych w okresie, gdy pełnił funkcję dyrektora, pracownicy Instytutu obronili aż 21 rozpraw doktorskich,

byli promotorami ponad 170 prac magisterskich, sukcesem zakończyły się również dwa przewody habilitacyjne.

Jak każdy człowiek posiadał również i pewne wady. Jego perfekcjonizm przybierający nierzadko postać nadmiernej drobiazgowości czy szczegółowości skłaniał go do tego, by każdy wychodzący z Instytutu dokument przeglądać i studiować w nieskończoność. Z pewną satysfakcją ujawniał drobne często i mało znaczące błędy oraz niedociągnięcia. Zdarzało się też, iż do ostatniej chwili zwlekał z podjęciem decyzji, co nie mogło nie pociągać za sobą poczucia niepewności i braku stabilizacji. Był człowiekiem dość sztywnym i stałym w swoich poglądach, potrafił być impulsywny, łatwo się denerwował. Reflektował się jednak szybko, potrafił następnego dnia po awanturze przeprosić tego, w stosunku do kogo zachował się, w swoim przekonaniu, zbyt obcesowo czy agresywnie. Swoich podwładnych i współpracowników otaczał opieką czy też kontrolą, niekiedy nadmierną. Prowadziło to niejednokrotnie do specyficznego stanu ubewłasnowolnienia odczuwanego zwłaszcza w sytuacji, gdy chory i pozbawiony sił, nie był już w stanie osobiście decydować o wszystkich, ważnych i drobnych, sprawach instytutowych. Ujawniał zdolności, które byłyby trudno nazwać inaczej niż dyplomatyczne. Potwierdzał je sposób, w jaki układał swoje relacje z przełożonymi z Ministerstwa Sprawiedliwości. Status Instytutu jako resortowej jednostki naukowo-badawczej miał swoje ewidentne zalety i wady. I tak bezpośrednia podległość ministerstwu umożliwiała dużą elastyczność czy też szybkość reagowania w sytuacji, gdy trzeba było rozwiązać konkretne, praktyczne problemy związane z Instytutem i jego działalnością. Bezpośrednia podległość ministerstwu była też jednak źródłem różnorodnych problemów utrudniających realizację bardziej perspektywicznych zadań czy celów. Istniała bowiem ewidentna sprzeczność pomiędzy perspektywą polityków oczekujących natychmiastowych efektów swoich inicjatyw a realnymi możliwościami rozwiązania problemu, wymagającymi najczęściej czasu, cierpliwości czy też skomplikowanego, dalekosiężnego planu działania. Dyrektor Głazek radził sobie z tymi sprawami. Autor niniejszego opracowania, pełniąc przez kilkanaście lat funkcje członka Rady Naukowej Instytutu, zastępcy i ostatecznie przewodniczącego Rady, mógł obserwować, jak sprawnie dyrektor radzi sobie z nieustannie zmieniającymi się prominentnymi urzędnikami ministerstwa, jak przekonuje ich do swoich racji i planów, jak podejmuje z nimi współpracę, niezależnie od osobistych przekonań i poglądów politycznych. Ważny był dla niego ostateczny cel i możliwość jego realizacji, nie zaś jakiegokolwiek uprzedzenia czy preferencji. Przykładem może być aktywne zaangażowanie Aleksandra Głazka w 2007 roku w działania ministerstwa zmierzające do poprawy poziomu i jakości opinii z zakresu ekonomii, rachunkowości i finansów, czy też udział w różnych komisjach eksperckich pracujących nad usta-

wą o biegłych. Wszystko to wymagało cierpliwości, powtarzania przez lata tych samych argumentów, niejednokrotnie gotowości do różnych kompromisów.

Aleksander Grzegorz Głazek nie był człowiekiem zbyt wylewnym, który łatwo i chętnie dzieli się swoimi, bardziej osobistymi, odczuciami i refleksjami. Tym większą więc wartość ma swoista autoprezentacja umieszczona przez niego w 2007 roku na internetowej stronie Klubu Krakowskiego. Grzegorz tak pisał o sobie: „ukończyłem Wydział Prawa i Administracji UJ w 1979 roku, rozpoczynając rok wcześniej pracę w Instytucie Ekspertyz Sądowych im. Prof. dra Jana Sehna w Krakowie. I tak już blisko 30 lat wierny tej szacownej instytucji, zakochany w niej bez opamiętania, staram się służyć swoją wiedzą prawniczą gronu wspaniałych chemików, biologów, filologów, psychologów, mechaników, towaroznawców, informatyków i wielu innym specjalistom, którym bliska jest dewiza „Iustitia et Scientia”. Praca w Instytucie pozwala mi również promować uroki ukochanego Krakowa, poprzez organizację w nim co roku, szeregu większych i mniejszych, międzynarodowych spotkań oraz konferencji, gromadzących przedstawicieli różnych dyscyplin nauk sądowych ze wszystkich kontynentów. Wielu z ich uczestników powraca do naszego miasta wielokrotnie, nie tylko „służbowo”, ale i prywatnie ze swoimi najbliższymi, co sprawia mi największą satysfakcję. Poza Klubem należą jeszcze do paru znacznie mniej ważnych krajowych i zagranicznych stowarzyszeń, w tym jednej akademii, której miałem zaszczyt w latach 1997–2000 przewodniczyć. Ale Kocham nie tylko Instytut oraz Kraków, ale również Janka, Ewę i Michała. Mam także słabość do napoi: herbaty i piwa (co chyba, przez niektórych szacownych klubowych kolegów, związanych nie tylko emocjonalnie z kawą i winem, może być nienajlepiej postrzegane)”.

Aktywność Aleksandra Głazka w tworzeniu nowoczesnego systemu nauk sądowych w Polsce doceniły liczne towarzystwa naukowe. Przykładem może być tu powierzenie mu w 1992 roku funkcji wiceprezesa Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii czy też wiceprzewodniczącego Rady Naukowej Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego. W uznaniu jego międzynarodowych zasług odznaczony został nagrodą ENFSI (Distinguished ENFSI Contributor Award), która przyznawana jest na podstawie propozycji zgłaszanych przez dyrektorów instytutów członkowskich ENFSI oraz rekomendacji zarządu za wybitny wkład w rozwój Sieci oraz w rozwój nauk sądowych w ogólności.

Czas zmagania się dyrektora Głazka z postępującą chorobą był trudny i bolesny nie tylko dla niego samego i jego bliskich, lecz także dla wszystkich pracowników Instytutu. Zbiegł się on bowiem w czasie z prawnymi i organizacyjnymi przekształceniami tej placówki, pozbawieniem jej statusu jednostki badawczo-rozwojowej, potraktowaniem jako zwykłej jednostki budżetowej. Grze-

gorz miał świadomość, iż trzeba będzie ponieść pewne koszty przekształceń, usilnie też działał, aby je zminimalizować. Do ostatnich dni pracował nad specjalną ustawą o Instytucie Ekspertyz Sądowych, która, podobnie jak przedwojenne rozwiązania prawne, miała mu zapewnić szczególną pozycję i rangę. Inicjatywy te niestety znajdowały umiarkowane zrozumienie w ministerstwie. W ostatnich tygodniach swojego życia dyrektor nie chciał zaakceptować trudnej do uniknięcia prawnej formuły mówiącej o „Instytucie w stanie likwidacji” i swojej roli „likwidatora”. Miał poczucie, iż odchodzi w nadzwyczaj niedobrym, trudnym momencie dla Instytutu. Niestety część obaw, które przeżywał, spełniła się już po jego śmierci. To chyba dobrze, że nie musiał być świadkiem odebrania Instytutowi grantów badawczych na sumę ponad 1,5 miliona złotych i zablokowania możliwości ubiegania się o nowe. Sam przez lata skutecznie zabiegał o przyznawanie i realizowanie coraz to nowych programów badawczych, finansowanych początkowo przez Komitet Badań Naukowych, a następnie Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego. W okresie sprawowania przez niego funkcji dyrektora w IES zrealizowano w sumie 31 grantów badawczych.

Rok temu odszedł człowiek, który całe swoje dojrzałe życie bez reszty poświęcił ukochanemu, jak mówił, Instytutowi Ekspertyz Sądowych w Krakowie i rozwijaniu nauk sądowych. Uważa się, iż nie ma ludzi niezastąpionych. To nie takie oczywiste w przypadku Aleksandra Grzegorza Głazka. Zaangażowanie, jakie przejawiał w realizowaniu wyznaczonych sobie celów, przekraczało powszechnie przyjęte standardy, miało bowiem w sobie coś, co najlepiej oddaje pojęcie misji. Dyrektor Głazek miał więc do spełnienia specjalną misję – wykorzystać warunki i możliwości, jakie dla Instytutu Ekspertyz Sądowych i polskich nauk sądowych stworzył niespodziewanie czas wolności i transformacji. Czy można było zrobić więcej? Chyba nie, można natomiast i należy kontynuować dzieło Aleksandra Głazka, a jest to zadanie dla wszystkich jego przyjaciół, podwładnych i współpracowników. Jesteśmy mu to po prostu winni, tego od nas oczekiwał.